

OPERA SNG V LJUBLJANI

GAETANO DONIZETTI

**LJUBEZENSKI
NAPOJ**

GLEDALIŠKI LIST št. 4 — 1956-57

PREMIERA DNE 16. FEBRUARJA 1957

Besedilo napisal:
F. Romani

Prevedel:
Pavle Oblak

Dirigent:
Rado Simoniti

Režiser:
Hinko Košak k. g.

Scenograf:
Vlado Rijavec

Osnutki kostumov:
Alenka Barti-
Serševa

Zborovodja:
Jože Hanc

Izdelava kostumov:
Gledališke krojač-
nice pod vodstvom
Cvete Galetove in
Jožeta Novaka

Inspicijent:
Mile Škabar

Odrski mojster:
Celestin Sancin

Razsvetljava:
Anton Drčar

Lastulje in maske:
Janez Mirtič, Emi-
lija Sancinova in
Tončka Uderma-
nova

Gaetano Donizetti

LJUBEZENSKI NAPOJ

KOMIČNA OPERA V DVEH DEJANJIH
(4 slikah)

Adina	Sonja Hočevarjeva Maruša Patikova Nada Vidmarjeva
Nemorino	Gašper Dermota Janez Lipušček
Belcore	Vladimír Dolničar Vekoslav Janko Franc Langus Anton Prus
Dulcamara	Ladko Korošec
Gianetta	Zlata Gašperšičeva Milica Polajnarjeva

Ljudstvo, vojaki in godci.

Godi se v florentinski vasi ob
koncu 18. stoletja.

GAETANO DONIZETTI

V temnem kletnem stanovanju podeželskega mesta Bergamo se je rodil Gaetano Donizetti, 27. novembra 1797. Starši so mu bili siromašni — in izmed petero otrok, kolikor jih je bilo pri hiši, je bil Gaetano peti po vrsti. Svojemu staremu učitelju Mayru je pisal, ko je bil že na vrhuncu slave: »Rodil sem se pod zemljo. V stanovanje, kamor ni prodrl niti odsev svetlobe, se je prišlo po ledetnih stopnicah. In kakor sova sem izletel in bil deležen zdaj žalostnih zdaj srečnih znamenj.« Kljub temu pa je mogel oče Donizetti poslati sina Giuseppa in takrat devetletnega Gaetana v glasbeno šolo. Tu je našel glasbeno izredno nadarjeni otrok v Simonu Mayru učitelja, čigar pedagoškim sposobnostim je bil tedaj kos le redkokdo. Kmalu je Mayr v nekem svojem polletnem poročilu lahko zapisal: »S svojimi uspehi v glasbi prekaša vse druge«. Tako je Gaetano lahko končal šolo, čeprav zaradi govorne napake ni mogel sodelovati pri zboru v cerkvi Santa Maria Maggiore, kar je bilo tedaj učencem obvezno.

Simon Mayr je bil po rodu iz Bavarske. Učil se je v Benetkah pri Bertoniiju in bil nato kapelnik v baziliki Santa Maria Maggiore v Bergamu, kjer je postal tudi ravnatelj glasbene šole, ki jo je vodil do smrti. Zložil je veliko število italijanskih oper, ki pa jih danes komaj še kdo pozna. V Italiji je še dolgo užival slavo glasbenega klasika. Temu učitelju dolguje Donizetti dober del svojega znanja.

Gaetano Donizetti je dobil službo najprej v bergamski cerkvi. Z enaindvajsetimi leti so uprizorili v Benetkah njegovo prvo opero »Enrico di Borgogna«, nekaj tednov pozneje pa enodejanko »Una follia«. Leta 1819 je bila prav tako v Benetkah krstna predstava njegove komične opere »Il falegname di Livornia, ovvero Pietro il Grande Cezar delle Russie.« To opero je Albert Lortzing nemara poznal, ko je komponiral svoje mojstrsko delo »Car in tesar«. Od 1822 do 1832 je skomponiral Donizetti nad 30 oper, katerih večino so prvič uprizorili v Neaplju. Izmed njih v Italiji še danes včasih izvajajo »Ciganko«, »Hugona, grofa pariškega«, »Anno Boleyn«, »Elizabeto na gradu Kenilworth« itd. »Rimski izgnanec« je bil leta 1828 prvi Donizettijev vidnejši uspeh. Naša opera »Ljubezenski napoj« je iz leta 1832 in sodi še danes med najbolj priljubljene komične opere.

Naslednja leta pa je Donizetti posvetil velikim zgodovinskim snovem. Leta 1834 so uprizorili »Mario Stuart«, ki jo je cenzura prepovedala. »Torquato Tasso« in »Betty, ossia la campana Svizzera« sta bili zloženi na snovi iz Goethejevih pesnitev, za opero »Lucia di Lammermoor« pa je vzel snov iz Walterja Scotta. Ta opera je še danes silno priljubljena in preizkusni kamen za prenekatero koloraturko. Od 1834 dalje najdemo Donizettija na neapeljskem Konservatoriju. Tam mu tri leta kasneje umre žena za kolero. Otrok v zakonu ni bilo. Staremu prijatelju Mayru piše tiste dni: »Brez žene, brez otrok... za koga neki še delam?... Glasba ima veliko moč nad menoj, brez nje bi bil že umrl.« Po prvi uprizoritvi »Belizarja« in »Obleganja Korinta« so Donizettija povzdignili v viteški stan. 1838. je bila krstna predstava »Polinta«. Po smrti Zingarellija je postal Donizetti ravnatelj neapeljskega

26. januarja smo v Operi proslavili tridesetletnico gledališkega dela režiserja in igralca Cirila Debevcu. Jubilant je ob tej priliki režiral Verdijevega »Othella«. (Na sliki: dr. Bratko Kreft čestita slavljencu.)

konservatorija, toda že 1840. se je preselil v Pariz. Za pariško Opéra Comique je leta 1840 napisal »Hčer polka« in istega leta so uprizorili tudi njegovo delo »La Favorita«.

»Linda di Chamonix« je bila napisana za dunajsko Dvorno opero. Rossini, ki je bil tedaj na Dunaju nadvse priljubljen in vsemogočen, je dobil po posredovanju Metternicha svojemu prijatelju mesto cesarsko-kraljevega komornega komponista in dvornega kapelnika z letno plačo 3000 goldinarjev. V letu 1843 ga vidimo pri krstni predstavi v desetih dneh napisane mojstrovine »Don Pasquale« zopet v Parizu. Ko so ga opozorili na to, da je Rossini »Seviljskega brivca« napisal v trinajstih dneh, je menda odvrnil: »Ni čudno — Rossini je lenuh«. Leta 1844 dobi skladatelj pred prvo predstavo svojega »Don Sebastien de Portugal« napad besnila. Naslednje leto se za kratek čas vrne na Dunaj, kmalu zatem pa znova odpotuje v Pariz, kjer ga še istega leta zadene kap. Poslej v duševni zamračenosti samo še živi. Iz Pariza se preseli v svoje rodno mesto Bergamo, kjer v svoji veliki palači venomer ponavlja: »Donizetti je mrtev«.

Pesnik Heine, ki je po krstni predstavi opere »Don Pasquale« zapisal: »Temu Italijanu ne manjka nič do uspeha, njegov talent je velik, še večja pa je njegova plodovitost in zaostaja v tem samo za kuncem«, nam je zapustil pretresljivo poročilo o zadnjih letih njegovega življenja. Leta 1847 je dodal svojim poročilom iz Pariza še tole: »O Donizettijevi bolezni prihajajo vsak dan bolj žalostna poročila. Vsem ko njegove

*V Verdijevem
»Othellu«
naslovno
vlogo kreira
Jože Gostič.*

radostne melodije razveseljujejo ves svet, vtem ko ga povsod pojo in žvrgolijo, sedi sam, strahotna podoba blaznosti, v neki bolnišnici pri Parizu. Le za svojo toaleta je še do nedavna ohranil nekaj otroško zavestnega in vsako jutro so ga morali skrbno obleči kar najsvেčaneje in mu okrasiti frak z vsemi odlikovanji; tako je sedel s klobukom v roki nepremično od najzgodnejšega jutra do poznega večera. Pa tudi to je minilo in zdaj nikogar več ne spozna; taka je človeška usoda».

MEDICINSKA OPERA

Tam gori v severni Italiji stoji mesto, ki se mu pravi Bergamo. Prekrasno lego ima, kajti na severni strani meji na lepe, zasnežene Alpe, na jug gre pa čudovita in rodovitna dolina reke Pad. — Iz dveh delov sestoji to mesto: dolnji je na ravnem in je moderno zgrajen, oni drugi, Citta Vecchia, je pa na hribu in ga dosežeš z vzpenjačo. To je pravi Bergamo!

Ta Bergamo nam ni neznan, kajti od tam je naš notranjski rojak Martin Krpan kontrabantaril bruse in kosé — in celo ljubeznivi gospod Shakespeare je že vedel o Bergamu, kajti v »Snu krásne noči« zaple-

Vilma
Bukovčeva
v vlogi
Desdemone
(Verdi:
»Othello«.) —
Režiser — Ciril
Debevec,
dirigent — dr.
Danilo Švara,
scenograf —
inž. arh. Ernest
Franz.)

šejo njegovi prisrčni rokodelčiči imeniten ples, ki se imenuje berga-
mask in kateremu je napisal muziko mladi Mendellsohn. — To je že
nekaj!

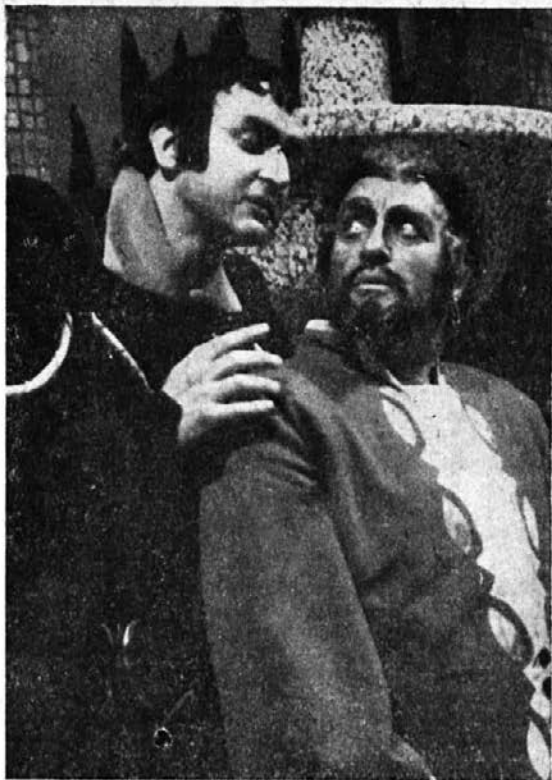
— — —

To pa še dolgo ni vse... Tam je na primer na vrhu starega mesta
trg, sredi trga je fontana, ki jo stražijo štirje levčki in imajo verige
v gobčkih, da so bolj strašni (pa niso, ker jih je naredil stari mojster
Pisano — ne vem ali stari ali junior). Na tem trgu je še kavarnica
»All' Torquato Tasso« in mnogo golobov. Pa še mestna hiša je, z veliko
uro in obokanim prehodom... Za prehodom pa prične naša povest.

— — —

Tam za prehodom stojita nadvse ljubeznivo dve stvari, obe sta
vekovita spomenika velikih ljudi. Prva je prekrasna katedralica, vsa
spletena iz rezanega marmora — šaljiv in duhovit domislek izvrstnega
arhitekta. Tam notri v katedralici pa stoji poleg drugih tudi žlahten
sarkofag in tam počiva slavni sin mesta Bergama — Gaetano Donizetti,
coprnik in mag lepe muzike. Tam lepo počiva, se tiho smehlja — prav
tako kot se še danes smehlja njegova muzika in se smehljamo mi, ki
jo poslušamo. — Lepo počiva signor Kajetan, kajti tik zraven čipkaste
katedralice stoji še nekaj drugega, to je: Capella Colleoni. Vsa majhna,

*Samo Smerkolj
kot Jago in
Jože Gostič kot
Othello v
Verdijevem
»Othellu«*

a bogata in žlahtna je ta kapela, ki si jo je postavil condottiere, avanturist, borec — zato, da mu bodo odpuščeni vsi njegovi grehi, ki jih je zagrešil pod različnimi zastavami. Ob zatonu si je zgradil svoje poslednje domovanje in nemški kipar ga je upodobil na konju. (Ej, Verocchio v Benetkah!) Prav tam, pod njegovim sarkofagom, pa počiva tudi njegova mlada hčerka, ki je bila edino, kar je ljubil v svojem razburkanem renesančnem življenju. Majhna je ta ležeča sohnca in iz alabastra je narejena. Pa smehlja se. Smehlja se pa zato, ker segajo k njej iz sosednje cerkvice neprestano ljubeznivi in božajoči zvoki Gaetana Donizettija in jo obiskujejo ob polnočnih urah Lucia in Linda, pa tudi kak neumen tenor ji priredi fletno serenadico: »Quanto è bella, quanto è carra...«

Še nekaj! Prav gotovo ne sodi tu zraven. Tam daleč v dolini leži velika rumena stavba, Colleonov grad Malapaga, kjer je zaključeval svoje poslednje račune. V mestu Bergamu pa je sredi vrtov skrita palača, ki je njegov muzej. Bergamski meščani ne vedo zanj, saj tudi za Donizettija ne vedo, da je njihov sinko. Le mularija na stari piazzii žvižga in poje njegove ariette...

Ta bergamski sin je zapadel muziki. O njem vemo mnogo — in tisoč ur je božala njegova glasba z »Lucijo« in »Lindo« naše uhlje. In

Scena iz »Othella«. (V vlogi Lodovica — Friderik Lupša.)

poleg drugih je napisal še eno, besedilo mu je dal neznani Felice Romani: »L'elisir d'amore«, danes po naše »Kapljice za ljubezen«. Ta opera v dveh dejanjih, ki je bila uprizorjena prvič v Milanu 12. maja 1830, je danes še prav tako živa.

Za naslov te operice (to ni opera, to je operica), je vladal pri nas, ko se je prvič uprizarjala, velik pismouški spor. Polič, ki je bil tržaški Slovenec (in ni znal slovensko, je predlagal, naj bo naslov »Ljubavni napoj«. No, Zupančič je oporekal in dejal, da je »napoj« samo za konje... Nekdo je spet dejal, da bi se reklo »Ljubavni napitek« (nemško »Liebestrank«). No, ostalo je pri Zupančičevih »kapljicah«, kar je tudi v redu.

— — —

Ta operica, ki je prebogata arij in sočnih melodij, ima kaj enostavno vsebino. Adina, fletna in kapriciozna podeželska gospodična, kar nič ne mara za svoje poklonike. To sta kmečki fant Nemorino, preprost, tenor in zato neumen — in Belcore, soldat in seržant, bariton in še bolj neumen od seljaka Nemorina. Adina ne mara nobenega in ju krepko suče. Potem pa se pojavi Il dottore Dulcamara, potujoča ambulanta in bolniška blagajna. Dulcamara, nabrita buča, ima v zalogi vse, kar poželi srce glede zaresnega zdravja in tudi vseh tajnih moških in ženskih želja, ki tarejo predvsem mlade ljudi (po petdesetem letu tudi starejše). Tako reši coprnik Dulcamara vso to nerodno situacijo in proda Nemorinu stekleničico kapljic za ljubezen. Vse gre po notah! Ljubezen se rodi, raste — in skoraj se izpremeni vse skup v »narobe Lisistrato«. (Pazi, režiser!)

O tej Donizettijevi operi je rekel celo sitnež Verdi, da je fletna, v posebni časti pa je imel magistra Dulcamaro...

— — —

Ta majhna stvar kriči v svoji strukturi po lutkah. In res se je našel mojster, ki je zagrabil vso reč od te strani. In na gledališki razstavi v Magdeburgu (1926) so pele do pol metra visoke lepe lutke

V »Othellu« ima nadvse pomembno vlogo in nalogo operni zbor, ki ga z uspehom vodi zborovodja Jože Hanc.

s prvimi pevci to opero. To je bil slavni lutkar, ki se je pisal na čudežen način Podrecca. — Haha, od kod si bil doma, mojster Podrekar?

Štiri odlične pevce zahteva to majhno delce. Štiri mlade mojstre, v katerih skače mlada kri in pa velik smisel za šalo in prebrisan humor. Če je vse to pri hiši, je opera narejena! — Gotovo in jasno: tudi režiser mora biti poleg — Igriv, šaljiv in kot roječi panj nabit z lahkotnimi domislicami. — Dirigentu ni treba nič; vse je že storil Gaetano Donizetti iz Bergama sam. Ost.

VSEBINA »LJUBEZENSKEGA NAPOJA«

1. dejanje

Nemorino ljubi bogato, mlado zakupnico Adino, ki pa mu ljubezni ne vrača. Adina se šali z Belcorejem, pa zavrne tudi njega, ko ji razodene ljubezen. — Padar Dulcamara hvali svoja čudežna zdravila, zlasti sredstvo, ki zanesljivo ozdravi človeka vseh bolezni, hkrati pa je tudi učinkovit ljubezenski napoj. Nemorino se zanj pri priči navduši in je prepričan, da mu bo pijača pomagala doseči to, kar si najbolj želi. Za čudodelne kapljice žrtvuje svoj poslednji zlatnik. V veri, da bo napoj učinkovit, se pretvarja, kakor da mu do Adine nič ni, vendar pa je razočaran, ker si Belcore pridobi Adinino naklonjenost z novico, da mora nemudoma odpotovati. Določijo, da bo svatba še isti dan, Nemorinu pa se zbrani kmetje posmehujejo.

2. dejanje

Ze se vse pripravlja na svatbo. Nemorino, ki je še vedno prepričan v moč svoje čudodelne pijače, hoče kupiti še eno stekleničko, pa za to nima denarja. Poniža se in se da najeti Belcoreju, da si zasluži potrebni

*Desdemona
poje tudi
sopranistka
Marija
Skenderovi-
čeva. (Na sliki z
Othellom —
Jožetom
Gostičem.)*

denar, s katerim takoj odhiti k padarju. Gianetta, Adinina prijateljica, pripoveduje dekletom, da je umrl Nemorinov bogati stric in da bo Nemorino podedoval precejšnje premoženje. Ko se Nemorino, ki ničesar ne sluti, vrne, ga obkrožijo vsa dekleta in se trudijo, da bi se mu prikupila. On pa ljubi le Adino. — Medtem Adina izve za Nemorinovo žrtev in spozna, da ljubi pravzaprav njega, ne pa Belcoreja. Zdaj obžaluje, da je z Nemorinom tako grdo ravnala in mu prizna svojo ljubezen. — Belcore se potolaži, saj odpotuje in bo kmalu našel uteho pri drugi, Dulcamara pa na vse pretege hvali svojo čudodelno pijačo, ki da je edina povzročila, da so se stvari tako srečno razpletle.

MOJE SANJE OB ŠTIRIDESETLETNICI NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Ta članek je bil priobčen septembra 1932. leta ob 40-letnici Narodnega gledališča v Ljubljani. Pona-tiskujemo ga ob 65-letnici, ker je zanimivo primer-jati, koliko teh sanj se je doslej izpolnilo...

Pozimi je bilo. Okoli dolge mize so sedeli: predstavniki uprav, razni zastopniki oblasti, kulturnih korporacij, pisatelji, slikarji, igralci, režiserji in kritiki in žurnalisti... Sami ugledni, resni, napeti in razmišljeni obrazi. Vsi so razglabljali, predlagali in zapisavali. Na dnevnem redu je bila: **proslava štiridesetletnega obstoja našega Narodnega od-nosno bivšega Deželnega gledališča...**

Pozno po polnoči so se razšli. Oddahnili so se vsi: častna proslava sklenjena, načrt v podrobnem odobren in delo razdeljeno. Hvala bogu, časa je še dovolj! Pred njimi je še vsa pomlad in vse poletje...

Lepo bo letos! Slovenci se bomo lahko postavili: najprej z Glasbeno Matico, potem pa z gledališčem! Vse vkup nič ne pomaga: postavili se bomo!

(Nekdo je prav narahlo zažvižgal za meno: »Naprej zastava slave«.)

— — —

Ni še dijaštvo napolnilo šol, že so se na ljubljanskih ulicah pojavili ogromni, okusno tiskani (ne vem, kdo jih je delal, bili so res okusni) **lepaki**, ki so naznanjali strmečemu občinstvu svečanostni spored proslave v slavnostnih dneh od 1. do 10. oktobra...

V slovenskih **dnevniki**h so se začela polagoma oglašati prva opo-zorila in prva naznamila. Sporadično so jih začeli posnemati tudi srbski in hrvaški listi...

— — —

V Ljubljani je zavladalo praznično razpoloženje. Gledališče je bilo nenadoma v vseh glavah in vseh ustih. Slavnostni repertoar, ciklus izvornih del, uprizarjanje na prostem, odkritje spomenika, razstava, zastopstva tujih gledališč in tiska — vse to je nudilo ljubljanskim hišam, cestam in gostilnam najvažnejše gradivo za razgovor. Profesorji in inženirji, duhovni in študentje, uradniki in rokodelci, celo zdrav-niki, advokati in glej! celo trgovci — vsi so te dni razpravljali o našem gledališču...

— — —

Bilo je zadnjega septembra. Po ulicah je zavrelo. Zaplapolale so zastave. Grad, nebotičnik, ilirski obelisk, tromostje, dramsko in operno poslopje — vse se je zableščalo v žarki luči...

Pred opernim gledališčem se tare množica ljudi. V dvorani sami že vse gomazi. Vendar vse tišje kakor po navadi. Vse bolj svečano. Vsi čakajo napeto, kdaj se bo dvignil zastor...

Govornik govori počasi, nekoliko zateglo, a jasno in razločno...

Govoril je o težkih dneh naše preteklosti: o borbah naših prednikov za ustanovitev tega hrama; o vsem neumornem prizadevanju, borjenju in pehanju z Nemci; o vseh tegobah bivših intendantov; o vseh gren-kobah našega igralca; ob Cankarjevih dramah se je ves razgibal in nastop novih časov ugotovil; trpko se je dotaknil madeža naše kulture. ko so zaprli gledališče in igrali v njem med vojno kino; pozdravil dan našega osvobojenja in z njim **vstajenje** našega novega in prerojenega

Narodnega gledališča; nadalje je govoril o bivših bojih za narodov obstanek in o sedanjih borbah za čisto gledališko umetnost, resnico in lepoto; o bistvu gledališča je govoril in o pomenu in potrebi gledališča, o zdravem jedru in o razvojnih možnostih in že o zarjeh Vidovih slovenskega gledališča ...

Govor so oddajali po radiu. Tako je šlo v poslednjo vas in slišal je ves narod, da bomo te dni praznovali vsi, ki smo tukaj doma ...

— — —

Pogledal sem natančneje spored. Na dramskem repertoarju sem opazil dela: Linhart: Matiček se ženi, Levstik-Jurčič: Tugomer, Medved: Za pravdo in srce, Finžgar: Divji lovec, Cankar: Za narodov blagor, Kralj na Betajnovi, Pohujšanje v dolini Sentflorjanski in Hlapci, Župančič: Veronika Deseniška, in Grum: Dogodek v mestu Gogi. Potem še Shakespeara in Sheriffa. V Operi Foersterja, Kogoja, Bravničarja, Osterca in dve, tri opere iz tujega repertoarja.

Res, lep in zanesljiv pregled našega truda in napora v teh štiri-desetih letih ...

— — —

V veliki dvorani Narodnega doma je nastanjena gledališka **razstava**. Odprta bo ves mesec. Trume sveta prihajajo in ogledujejo razstavljeno gradivo: važnejše rokopise, pisma, predmetne dokumente, uradne akte, slike, pisateljev-dramatikov, intendantov, režiserjev in igralcev, kapelnikov in pevcev, načrte za inscenacijo, statistične podatke in tabele. Vse kronološko urejeno in nazorno razporejeno. Strokovna vodstva vodijo, razlagajo in pojasnjujejo. Obiskovalci: meščani, kmetje, delavci dobivajo osnovne, splošne pojme o slovenskem gledališču ...

— — —

Gledališki list je izšel v povečani, razširjeni in fino opremljeni izdaji. Najraznovrstnejše prispevke iz naše gledališke zgodovine in kulture izpod peres različnih strokovnjakov izpopolnjujejo prekrasne slike vseh naših glavnih gledaliških tvorcev ...

Zaradi boljšega vpogleda v celotno pvojno delovanje Narodnega gledališča so izšla tudi posebna **Izvestja** za dobo od 1918—1932 s podrobnimi podatki o upravah, o repertoarjih, o umetniškem, upravnem in tehničnem osebju, o vseh dohodkih in izdatkih, skratka o vseh važnejših upravnih, finančnih in umetniških spremembah in dogodkih. Takle statistični pregled nam je bil že čudežno potreben. Hvala bogu, zdaj smo ga vendar dočakali ...

— — —

Nedelja je bila določena za **slavnostno odkritje spomenika**. Ne vem več, kje je stal. Prostor je bil ogromen. In tudi kip je bil ogromen. Ne vem, kako smo naredili: baje, da smo sami Slovenci (in brez Amerike) nabrali toliko denarja, da smo — baje — pri cvičku toliko utrpeli, da smo nabrali vsoto za ta ogromni spomenik. (Ne vem, če je to res, da so gostilničarji tožili Odbor za postavitev spomenika.) Predstavniki so stali nekje zgoraj in čudno gledali na ves ta narod dol; narod pa se je gnetel spodaj in gledal nanje čudno gor: drug drugemu kar nista mogla verovati, da smo dobili vsi skupaj nenadoma res — **Cankarjev** spomenik. (Mislim, da sem ta hip najgloblje sanjal ...)

— — —

Dve do tri ure po vseh visokih, srednjih, ljudskih **šolah, konservatorijih, celo trgovskih akademijah** so posvečene proslavi, spominu gledališča. Profesorji, učitelji, študentje predavajo, razpravljajo o naši gledališki zgodovini ...

*Emilia —
 Božena Glavakova in
 Desdemona —
 Vilma Bukovčeva v
 naši uprizoritvi
 Verdijevega
 »Othella«.*

Radio oddaja govore, predavanja iz gledališke stroke, oddaja posamezne predstave iz gledališča...

Stolpci v slovenskih dnevnikih in časopisih so polni gledaliških člankov, pogovorov, spominov in ocen...

Uradni odposlanci hrvaškega, srbskega in češkega gledališča začenjajo počasi ceniti naše delo...

Poročevalci tujih listov poročajo resnico, ki so jo videli na lastne oči...

Naš deželan, ki se je s četrtinsko vožnjo pripeljal do Ljubljane na gledališko slavje, se je nenadoma zagledal in morda prvičkrat preudaril, da mu za davkom, v koliko gre sploh v gledališče, zares ni treba žalovati...

... in tudi naš meščan, ljubljanski inteligent, magnat in postopač je za trenutek postal, premislil in spoznal, da tako gledališče najbrž res mora imeti nekakšen smisel in pomen, da je vzrastlo iz nas, da nas pred svetom predstavlja in opravičuje, da je lastnina nas vseh in da on prav tako odgovarja zanj kakor vsi drugi in da je zastran tega tudi on temu gledališču nekaj dolžan — premislil je in sklenil ter šel naravnost v gledališče, kjer se je ročno vpisal — med nove abonente...

In glej — o čudo vseh čudov! — število gledaliških obiskovalcev je naraslo, zanimanje se je dvignilo, dohodki so narasli, v blagajno je začel rositi in se kopičiti denar, denar...

... denar? Denar v blagajni Našega gledališča? Natanko na tem mestu sem se zbudil. Tega moj ubogi duh celo v sanjah ne prenese več.

Pogledal sem po mestu. Štirideset let je že minilo — in vse je mirno — kakor prej. Zakaj: glavno je mir in hladna kri. In malo več humorja...

Jaz pa sem se narahlo zasmeljal — in vse je bilo dobro... kakor prej...

Pa vendar — vrag vzemi take sanje!

ARTURO TOSCANINI

Zdi se nam pravilno, da ob smrti velikega dirigenta objavimo vsaj nekaj podatkov njegove umetniške poti.

Arturo Toscanini je bil rojen v Parmi 25. marca 1867. Njegov oče je bil krojač in Garibaldijev privrženec. Leta 1876, ko mu je bilo devet let, se je vpisal v parmski konservatorij, a l. 1878 je dobil štipendijo, da bi se učil čelo pri Cariniju. Pri Dacciju je študiral kompozicijo. Absolviral je l. 1885 in je bil nagrajen za študij čela in kompozicije. Nekaj njegovih mladostnih del je bilo objavljenih. L. 1886 je bil sprejet kot čelist v operi v Riu de Janeiru, toda usoda je hotela, da je že drugega večera zmagoslavno, čeprav nepričakovano debutiral kot dirigent. 25. junija 1886 je namreč publika pri predstavi Aide izžvižgala dirigenta in v svojem obupu se je operna uprava obrnila na devetnajstletnega čelista, ki je medtem že napravil močan vtis na svoje kolege. Toscanini je na ta način »rešil« predstavo in publika ga je nagradila z viharnim odobravanjem. Moral je odstopiti od pogodbe, s katero je bil sprejet kot čelist in napraviti novo, s katero je nastopal kot dirigent do konca sezone.

V jeseni istega leta (1886) je bil Toscanini angažiran kot dirigent v Teatro Carignani v Turinu. Njegova prva tamkajšnja predstava je bila Catalanijeva »Edmea«. Pozneje je vodil turinski mestni orkester in ponovno vrnil sloves njegovim koncertom. L. 1898, ko je bila v Turinu svetovna razstava, je tamkaj dirigiral 43 koncertov. Leta od 1887 do 1898 so bila njegova potepuška leta. Dirigiral je v Veroni, Novari, Palermu, Trevisu, Bologni, Brescii, Genovi, Rimu, Milanu in v raznih drugih mestih. L. 1888 je bil angažiran v Teatro dal Verme v Milanu. Spomladi 1896 pa je prvič nastopil v milanski Scali s štirimi simfoničnimi koncerti. Medtem je dirigiral prazvedbo Franchettijeve »Columbe« v Genovi, in sicer 21. maja 1892, to je istega leta, ko je bila prazvedba »Glumačev«. L. 1895 je v Turinu dirigiral »Somrak bogov«, leta 1899 pa »Siegfrida« v milanski Scali. Obe operi so v Italiji tedaj prvič uprizorili. V Teatro Regio v Turinu je l. februarja 1896 dirigiral prazvedbo Puccinijeve »La Bohème«. Ko je Gatti-Casazza postal l. 1898 direktor milanske Scale, je angažiral Toscaninija kot glavnega dirigenta in umetniškega vodjo. Toscanini je ostal v Scali do l. 1903, nakar se je l. 1906 spet vrnil za dve leti. Nastopal je v Buenos Airesu, v Teatro Opera, kamor se je vrnil v sezonah 1903—04 in 1906. L. 1912 je dirigiral v novem Teatro Colon.

Montana v
Verdijevev
»Othellu«
poje tudi
baritonist
Anton Prus.

V letu 1908 ko je Gatti-Casazza zapustil Scalo, da bi postal direktor metropolitanske opere v New Yorku, je tudi Toscanini odšel z njim v Ameriko. Dirigiral je italijanski in francoski repertoar in delno tudi nemški, — vse do l. 1915. 16. novembra 1908 je debutiral z Aido, ki je bila otvoritvena predstava sezone. Ze 10. decembra istega leta je dirigiral »Somrak bogov«, prvo Wagnerjevo opero, ki jo je dirigiral v Metropolitanski operi. Pri tej predstavi je zopet obnovil Nornovo sceno, ki je pri newyorških predstavah že od l. 1900 ni bilo. 9. marca 1909 je dirigiral Verdijev Requiem z zborom in orkestrom Metropolitanske opere ter s solisti: Destini, Homer, Martin in Witherspoon. Temu je sledil Boitov »Mefistofeles«. 13. in 14. aprila 1913 je dirigiral zboru in orkestru Metropolitanske opere v Beethovnovi 9. simfoniji s solisti: Homer, Hempel, Jörn in Griswold. Program je obsegal še Wagnerjevo uverturo k Faustu in Straussovega »Tilla Eulenspiegla«.

Toscanini je v Metropolitanski operi dirigiral dve praiizvedbi: »De-kle zlatega zapada« (10. februarja 1910) in »Madame Sans Gêne« (25. januarja 1915). Prve ameriške izvedbe oper, ki jih je dirigiral Toscanini, so bile: »Le Villi« (17. dec. 1908), »La Wally« (6. jan. 1909), »Germania« (22. jan. 1910), »Armide« (14. nov. 1910), »Ariane et Barbe-Bleue« (29. marca 1910), »Le donne curiose« (13. jan. 1912), »Boris Goduncov« (19. marca 1913), »L'amore dei Tre Re« (2. jan. 1914), »L'amore Medico« (25.

marca 1914). V Italijo se je vrnil l. 1915 in dirigiral v milanskem Teatro del Verme več predstav v dobrodelne namene. V l. 1920—21 je bil z izbranimi glasbeniki na turneji v ZDA. Z izvedbo »Falstaffa« (26. dec. 1921) so po vojni ponovno otvorili milansko Scalo. L. 1929 je s celotnim orkestrom odšel na turnejo v Berlin in na Dunaj. V maju 1924 je dirigiral praiizvedbo Boitovega »Nerona« v milanski Scali. Nato se je posvetil simfoničnim delom in je v sezoni 1926—27 dirigiral kot gost newyorškemu filharmoničnemu orkestru. V sezoni 1927—28 je postal obenem z dirigentom Willemom Mengelbergom njegov stalni dirigent. Ko sta se l. 1928 newyorški filharmonični in newyorški simfonični orkester združila v »New York Philharmonic-Symphony«, je Toscanini postal njegov glavni dirigent z nalogo, da izbere zanj glasbenike iz obeh orkestrom. Mengelberg je bil nekaj časa njegov pomagač, ostali dirigenti pa so nastopali kot gostje. Toscanini je dirigiral temu orkestru vse do 1936. l., dokler se ni 29. aprila poslovil od njega. Spomladi l. 1930 je odšel na zmagoslavno turnejo po Evropi. Dirigiral je v Bayrouthu v letih 1930 in 1931. 1933. je nastopal po Švedski in Danski, kjer je dirigiral Dunajski Filharmoniji. V letu 1933 je dirigiral na koncertih salzburskega festivala, l. 1935, 1936 in 1937 pa je dirigiral opere na istem festivalu. 26. decembra 1936 je dirigiral prvi koncert Paletinske Simfonije v Tel Avivu. Na božični večer l. 1937 je dirigiral novemu radijskemu simfoničnemu orkestru (NBC Symphony), ki so ga posebej izbrali in pripravili prav za radijske oddaje. Poleg teh je dirigiral še koncerte v Carnegie Hallu, in sicer Beethovnovo 9. simfonijo in Verdijev Requiem. Serijske koncerte za radio je dirigiral vse do l. 1940, ko je poleti z NBC-Symphony orkestrom odšel na turnejo v razna južno-ameriška mesta. Toscanini je newyorškemu »Philharmonic-Symphony« orkestru dirigiral sledeče prve izvedbe ameriških del: Abram Chasinovo »Filtration in a Chinese Garden and Parade« (8., 10., 12. in 18. aprila 1931), »Symphony No. 2« Bernarda Wagenaarja (10., 11. in 13. nov. 1932). Z NBC-Symphony orkestrom pa je izvajal prve izvedbe Samuela Barberja »Adagio za godala, Op. 11« in »Essay for Orchestra, Op. 12« (25. novembra 1938).

Njegovi uspehi so ga uvrstili med največje dirigente vseh časov. Prislovična je postala njegova natančnost in strogost, pa tudi njegova dobrotà. Znano je, da ni hotel v Italiji, v svoji domovini, dirigirati fašistične himne. Ostal je neomajno zvest svojemu prepričanju o svobodi in veličini umetnosti. Njegova umetnost je postala iz poustvarjalne ustvarjalna. Nam, ljubiteljem opernih del, so posnetki Wagnerjevih in Verdijevih oper pod njegovim vodstvom vselej znova nepozabno doživetje. Zato je njegova smrt zapustila v svetovni dirigentski umetnosti nenadomestljivo vrzel. In naključje je zahtevalo nekaj tednov pred njegovo smrtjo še eno žrtev: njegov učenec, ki naj bi mu bil naslednik — Guido Cantelli — se je ob letalski nesreči smrtno ponesrečil...

TRIUMFALNA POT SLOVENSKE OPERE V TUJINO

Začelo se je pravzaprav okoli 15. maja 1953, ko se je tedanje vodstvo naše Opere odločilo, da ponovno sprejme v repertoar Prokofjevo opero »Zaljubljen v tri oranže«. Toda tudi do te odločitve smo prišli šele po dolgem oklevanju in diskusijah, ko je bilo že neštetočrat načeto vprašanje aktualnosti te opere, njenega sižejja ter načina glasbene obdelave. V letih 1922, 1923 je ta opera istočasno z Bergamovim »Woccekom« zelo zainteresirala tedanji glasbeni svet, toda ali bo njena ponovna uprizoritev pomenila resnično obogatitev našega repertoarja, o tem smo bili zelo različnih mnenj. Ljubljanska Opera jo je kot peta Opera na svetu uprizorila v času, ko je bila njena problematika še posebno sveža. Z dokaj skromnimi sredstvi, a v dobri zasedbi je to delo uspelo tudi na gostovanjih po drugih centrih Jugoslavije. Sedaj je tega 25 let in reči moram, da nas je ponovno zamikala. Mogoče je bila glavna mikavnost v tem, da je po celotni problematiki ta groteskna opera še vedno aktualna, saj na izredno duhovit način persiflira vso operno kulturo od baroka preko romantike do današnjega časa, ponorčuje se iz patetičnih manir njenih izvajalcev ter slabe odrske tradicije. In ravno taka groteska in parodija je pravi svet skladateljevega ustvarjalnega izživljanja. Odločitev je torej padla in tako je naše občinstvo v novi uprizoritvi doživelo »Tri oranže«. Uspeh na premieri je bil velik, pozneje pa se naši gledalci kljub odlični izvedbi niso mogli zadosti ogreti za te vrste umetnino in kot mnogokrat so se pojavljali skeptični glasovi: »Ali je bilo potrebno vložiti toliko truda za tako delo, ki je mogoče le muha enodnevnica in bo izginila iz repertoarja že čez eno leto.« Naša kritika je delo sprejela prizanesljivo in ugodno, lepo pisala o pevcih, dirigentu in režiji, previdno se izogibajoč superlativov, s katerim nas je obsula tuja kritika. Ker pa smo mačehovskih besed bolj vajeni kot velikega priznanja, se naše vodstvo ni uplašilo in kljub raznim prigovorom s strani naših poslušalcev sklenilo dati opero še enkrat na repertoar in jo peljati po Jugoslaviji. Ker večje turneje v tistem času ni bilo mogoče organizirati, smo organizirali gostovanje v Zagrebu. Uprizoritev v Zagrebu je doživela pravi triumf in celotni ansambel je dobil za svoj veliki trud težko pričakovano moralno zadoščenje. Kajti zagrebška publika je nagradila naše umetnike s prvim viharjem aplavza in zagrebška kritika se ni sramovala zapisati: »Za izvedbo ljubljanske Opere lahko damo samo superlativne ocene, kajti bogastvo humorja, s katerim je bil oblikovan vsak scenski detajl samo zadostuje, da navduši publiko.«

Z velikimi upi v bodočnost smo se vračali domov in kmalu se je izkazalo, da naše delo ni bilo zaman. Ze v jeseni 1955 je prišla ponudba Philipsove tvrdke, da bi Prokofjevo opero snemala na plošče. To je bilo za nas veliko priznanje, saj je znano, da je ravno Philips posnel na plošče le najrenomiranejše svetovne ansamble kot so Dunajska Opera, amsterdamski Concertgebouw-orkester in druge. Prvi posnetki naše opere so bili kmalu izgotovljeni in komisija glasbenih strokovnjakov pri omenjeni družbi je našo izvedbo odlično ocenila. Ni bilo dolgo, ko se je pojavil tudi direktor Holland-Festivala gospod Peter Diamand in Opero povabil na mednarodni festival, kjer naj bi prikazali ravno Prokofjeva opero »Zaljubljen v tri oranže«. Holandski festival si je v zadnjem času pridobil velik sloves, saj so na njem sodelovali

Z gostovanja naše Opere v Holandiji: tov. Samec, Fišerjeva in Pliberšek v Scheveningenu.

najodličnejši ansambli sveta. In tako smo že 17. junija prvič stopili v veliko mednarodno areno v zavidljivi družbi milanske Scale, Vilarovega gledališča, Češke filharmonije ter najboljših solistov Evrope, kot so Metternich, Brouwenstin in drugi. Nekaj tednov pred odhodom na Holland-Festival pa je prišlo še vabilo iz Pariza, da bi z isto opero na povratku nastopili še v prvi hiši Pariza, v Veliki Operi. To povabilo je seveda spet prišlo na podlagi naših plošč, katerih prvi primerki so tudi v Parizu izzvali mnogo pozornosti. Tako smo se dobro pripravljani, z velikimi upi, a tudi z rahlo bojznijo v srcu odpravili na to težko in odgovorno turnejo.

Sedaj pa želim prepustiti besedo svetovni javnosti ter vsem zastopnikom številnih narodov ter kritikom mednarodnega časopisja, ki so poročali o naših umetnikih. Nekaj kratkih odlomkov iz obširnih poročil smo objavili že v našem dnevnem časopisju, kaj več pa kulturne rubrike naših časopisov niso objavile, kljub temu, da smo za to prosili. Dve daljši poročili in izvlečke iz kritik je objavil Slovenski poročevalec, dnevnik Ljudska pravica pa iz neznanega razloga izvlečkov iz pariških kritik ni objavila. Ne moremo pa na tem mestu spregledati dejstva, da je prvo obširno poročilo o naših uspehih na Holland-Festivalu in v Parizu objavila beogradska Politika.

Prva predstava naše Opere na Holland-Festivalu je bila v Haagu, kateri se je pridružila še ena v istem mestu, potem po ena predstava v Rotterdamu in Utrechtu in tri predstave v Amsterdamu. Prva predstava v Haagu in prva predstava v Amsterdamu so veljale kot svečane predstave, katerima je prisostvovala vsa mednarodna kritika. Tako je izšlo veliko kritik že po premieri v Haagu, dobra polovica pa po premieri v Amsterdamu.

Mi bomo v našem listu priobčili vse kritike, ki se nanašajo na našo izvedbo opere kot take in bomo izpustili vse obširne komentarje o delu samem in o avtorju.

Nekaj naših članov pred amsterdamsko Opero, kjer so bile predstave Holland-Festivala.

Haagsche Courant — 18. juni 1956.

»SLOVENSKA OPERA JE SPRAVILA FESTIVALSKO PUBLIKO V EKSTAZO«

Občinstvo je na včerajšnji svečani prireditvi z entuziazmom sprejelo predstavo slovenske Opere, kar je znak, da je delo uspelo. Umetniki ljubljanske Opere so nam pokazali predstavo, ki jo lahko brez pridržkov ocenjujemo z internacionalnimi merili... Posamezne vloge so se nam zdele kot da bi bile tem pevcem na kožo napisane. Med njimi so izredni glasovi: glasovi z apartnim, barvitim timbrom in s skoraj bajno tehniko. Princa je pel tenor (J. Lipušček) z metalno jasnim glasom, kot smo ga le redkokdaj srečali. Princezo Clarice (B. Stritarjeva) je pela altistka z redkim glasovnim bleskom in obsegom. Trafaldina (D. Čuden) je kreiral pevec s tipičnim nacionalnim zvokom, kralj Treff (L. Korošec) pa je zavidanja vreden bas. Ne bi imelo smisla imenovati imena vseh pevcov, kajti katerokoli vlogo bi navedli, vsaka je bila izvrstno zasedena in je posredovala pravi ruski žanr... Ze takoj pri prvem nastopu zbora smo lahko opazili, s kako izvrstnim in discipliniranim zborom razpolaga ljubljanska Opera. Njegov zvok je penetravno sonoren (kot smo ga pri slovanskih ansamblnih vajeni) in njih glasovna gibkost je v strogi formi dala slutiti ekspresivne elemente. Poleg tega je bila igra vseh okusna, zelo barvita, gibčna in polna komičnih situacij. Igralsko dogajanje je bilo do vseh potankosti bleščeča paša za oči (režiser H. Leskovšek) in trenutna klovnarija se ni nikoli izrodila v grobost ali banalnost. Marsikdaj smo videli prave odrske trike, toda ti so bili tako izvrstno izdelani, da so soustvarjali presenečujočo barvitost pravljice... Da je komad včeraj izzval take furorje gre na račun brezprimerno dobre izvedbe, zelo slikovitih dekoracij (M. Kavčič), vitalne akcije, odličnega petja in orkestrskega igranja, ki ga je do nepoznane naravnosti in inspiracije stopnjeval dirigent B. Leskovic.

»Algemeen Dagblad«, Rotterdam, 18. juni 1956.

... S posebno bleščečimi dekorji in kostumi opremljena opera je imela grandiozen uspeh. Holland-Festival nam je s to uprizoritvijo takoj na začetku festivala nudil težko pričakovani višek. Posebno moramo občudovati mojstrsko pevsko umetnost Jugoslovanov: izbrani basi in voluminozni ter krasno timbrirani soprani in alti pred ozadjem, ki ga izpolnjuje mogočno rusko zborovsko petje. Zelo tankočutna in odgovorna režija (H. Leskovšek) je bila tesno povezana z glasbeno zasnovo opere. Iz orkestrskega prostora, od koder je B. Leskovic s čvrsto roko vodil ta izvrstni ansambel so zveneale bogate variacije melodij in ritmov, plastično in mojstrsko grajene v velike masovne prizore, kjer je moč slovenskega ansambla prišla prav posebej do izraza. Ne bi imelo smisla navesti vsakega solista posebej, kajti vsi so bili na isti visoki ravni, ko so nam z odličnim petjem in igro pokazali sadove stoletne slovenske operne kulture... Balet se je uvrstil v bogato dogajanje z groteskno akrobatiko, ki je bila polna prekipevajoče sile.

De Maasbode, Haag, 18. juni 1956.

... Bleščeča karikatura kralja Treffa (L. Korošec) ni napravila nič manjšega učinka kot izvrstna izvedba cele vrste drugih vlog. Glasovni material pevcev je bil po večini dober. Njihova pevška tehnika in grandiozno muzikalno petje so čimteljji, da jih lahko uvrstimo med prvorazredne pevce in pevke. Velik vtis je zapustil zbor, virtuozen je bil orkester, ki nam je pod vodstvom B. Leskovica posređoval izredno spremljavo. Brillantni baleti in dragoceni dekorji so bili končno dragocen doprinos k izredno učinkovitemu muzikalnemu teatru, ki je v končni obliki postal pravi »Gesamtkunstwerk«.

Haarlems Dagblad, 18. juni 1956.

»GRANDIOZNA IZVEDBA VELIČASTNE GLASBENE PRAVLJICE«.

Ti »čudaki« (to sta grupi zbora, ki sta predstavljali odrsko publiko) so znali s svojo igro in gestikulacijo podvojiti interes in zanimanje pravega občinstva. Kar se pa gibanja in gestikulacije na odru tiče, se lahko večina opernih pevcev uči od Jugoslovanov. Ker se igranja tiče sem že nakazal vzore iz katerih je razvidno, da so iz mojega vidika izpolnjeni vsi pogoji najvišjih zahtev operne dramatike in isto velja tudi za vokalne dosežke, ki so na celi črti izvrstni. Naj omenim še izredno privlačne dekorje, ki so dobesedno fantastični in domiselni, krasni so tudi kostimi (M. Jarčeva) ter karakteristične maske. (Ne pozabite daljnogledov!) ... Predstavo toplo priporočam vsakemu glasbenemu ljubitelju (tudi tistemu, ki se za opero v splošnem manj zanima), po možnosti tudi s svojimi otroki.

Sas Bunge

Het Vaderland, den Haag, 18. juni 1956.

»FANTASTIČNA PREDSTAVA PROKOFJEVEGA DELA«.

»Našemu festivalu gre čast za odkritje Slovencev«.

Lahko se prerekamo o delu, za predstavo slovenske Opere pa lahko navedemo samo dve oceni: grandiozno in fantastično. Kako lahko bi se to delo izrodilo v banalnost ali pa dolgočasilo. Ampak režiser Leskovšek je postavil vse zelo domiselno in dajal dogajanju vedno mnogo gibanja ter celotno režijo obogatil s takimi originalnimi domisleki, da smo se lahko ves večer smehljali. Ta grupa ni v ničemer slabša od beograjske Opere, ki smo jo nedavno slišali na festivalu v Wiesbadnu. Od visokih

Lepaki na steni gledališča v Rotterdamu, kjer so bile uprizorjene »Tri oranže«.

do nizkih glasov so vsi pevci izvrstni. Krasni, italijansko šolani glasovi s tipično slovanskim timbrom so kot ustvarjeni za to delo. Tukaj so izvrstni basi L. Korošec, in F. Lupša, fantastični tenor J. Lipušček, bariton D. Merlak, tenor D. Čuden ter bariton V. Janko, altistka B. Stritarjeva in sopran V. Gerlovičeva, in tako je vsak solist te grupe posebej hvalevreden. Posebej moramo pohvaliti obe grupi zborovskih pevcev, od katerih je vsak poedini solist, in prekrasno skupno zborovsko petje. Tudi baletu gre hvala za odlično izvedbo. Orkester pod vodstvom izkušenega dirigenta B. Leskovšica je zelo dober, trobila pa zelo lepa. Z eno besedo: predstava je imela velik uspeh. Prepričan sem, če bi bilo za to predstavo toliko reklame kot za Porgy and Bess (Gerschwinova opera, s katero je zamorski ansambel gostoval po Evropi), bi ta opera lahko tekla večer za večerom. Upamo, da bo ljubljanska Opera postala stalni gost Holland-Festivala. Holland-Festivalu pa čestitamo k odkritju slovenske Opere.

Haags Dagblad, 18. juni 1956.

»SLOVENSKA OPERA JE DALA BRILJANTNO PREDSTAVO«

Delo je zahvaljujoč bleščeči režiji (Leskovšek), barviti in moderno stilizirani sceni (Kavčič), krasnim postumom (Jarčeva) ter visoki igralski kvaliteti večine solistov doseglo prodoren uspeh.

Režiser H. Leskovšek ni ustvaril zgolj dinamične in prostorno čudovito rešene igre, temveč je pravljíčnost scene obogatil tudi s finim humorjem. Dogajanje je bilo tako tesno povezano z ritmom partiture, ki jo je izvršno posredoval B. Leskovic...

Vsi solisti imajo lepe in šolane glasove. L. Korošec je mojstrsko podal figuro kralja, pri čemer je znal dovršeno izkoristiti svoj sonorni

bas. Prvovrsten ter bogat po timbru in modulaciji je glas J. Lipuščka v vlogi princa. Prehod od psihično bolnega princa do entuziastične zaljubljenosti v tri oranže je izvedel okusno in mojstrsko. Vloge Truffaldina, Pantalona in Čelija so bile realizirane na isti visoki umetniški ravni! Zelo dobro so rešile svoje vloge tudi V. Gerlovičeva in M. Mlejnikova. Balet je z virtuozno izdelanimi plesi vnesel v celotno dogajanje omembe vredno spremembo... Ta izvrstna in interesantna festivalska predstava je imela velikanski uspeh.

Piet Mohringër (Eden prvih haških kritikov)

Nieuws van de Dag, Amsterdam, 18. junij 1956.

«LJUBLJANSKA OPERA — DOVRŠEN ANSAMBEL»

Publika te hiše je v nedeljo lahko doživela posebno interesantno in živahno predstavo ljubljanske Opere. Rezervirani Haag se je muzal in smehljaj ob ironiji in karikaturni in mogoče so se komaj zavedali kakšnega elana in požrtvovalnosti je bilo treba, da je slovenska Opera mogla to delo postaviti na oder. Jugoslovani odlično obvladajo gledališko stroko kot tudi scensko umetnost, a tudi avditorij. Njih igra je živahna, barvita ter tako neizumetničena, da gledamo zgolj igro, ne da bi se zavedali igralskih pravil... Orkester je pod vodstvom B. Leskoviča izvrstno in elastično muziciral, isto sigurnost pa smo občutili tudi na sceni...

Vse, kar smo videli, je bil veličasten ansambel, kar smo doživeli, pa je bil krasen večer!

H. J. M. Muller

Het Parool, Amsterdam, 18. juni 1956.

»BRILJANTNA PREDSTAVA SLOVENSKE OPERE«

Slišali smo grupo umetnikov izrednega nivoja... Predstava je bila v najvišji meri briljantna, virtuozna in tako enotna, da se sploh ne more govoriti o posameznih zvezdnikih... Ne bom omenjal vseh pevcev, ker so vsi občudovanja vredni. Ne smemo pozabiti orkestra, ki je pod vodstvom B. Leskoviča posredoval bleščečo interpretacijo tega dela — in fantastične dekoracije M. Kavčiča.

Bertus van Lier

Het Vrije Volk, Amsterdam, 18. junij 1956.

Ljubljanski Operi smo dali priznanje zaradi njenih krasnih glasov in mojstrske pevske umetnosti ter orkestralne igre, pa tudi zaradi komične tipizacije, akrobatskega plesa in barvitih oblek (M. Jarčeva).

Slovenci imajo za ta komad prave glasove in pravi slovanski pevski stil, podkrepjen z instinktom za komiko in humor. To so nam dali videti in slišati. Kostumi so bili ravno tako barviti kot morajo biti, ne rafinirani, temveč pestri in moderni. Takšna je bila tudi živa režija H. Leskoviča in izvanredno vodstvo B. Leskoviča. Vse vloge so bile izvrstno zasedene: globoki, črni bas kralja Treffa (L. Korošec), edinstveni tenor-buffo princa (J. Lipušček) ter orglajoči alt sužnje (M. Mlejnikova)... Ne bom navedel imen vseh sodelujočih, ker so bili vsi v svojem žanru veliki umetniki... Po dolgem času je prišlo v tej hiši do viharnih ovacij...

J. Kasander (prvi kritik Holandije)

Het Gooi en Ommeland, Hilversum.

»EKLATANTEN USPEH SLOVENSKE OPERE«

Nepozabna uprizoritev Prokofjevega dela... Treba je navesti nekaj imen: B. Leskovic je kot dirigent vodil izreden orkester ter prvovrsten

ansambel na odru. Režija H. Leskovška je bila prvovrstna, dekorji M. Kavčiča in kostumi M. Jarčeve zelo pomembni...

Nieuwe Rotterdamse Courant, 18. junij 1956.

Predstava je v vsakem oziru vzorna. Grupa poseduje veliko enotnost. Vsi so med seboj izvrstno vigrani in večina solistov razpolaga v enaki meri z izvrstnim glasovnim materialom in dramskim talentom. L. Korošec je ustvaril dragocen lik starega kralja ter uspel publiko večkrat spraviti v navdušenje, nadalje imenujem izvrstnega J. Lipuščka v vlogi princa (mojstrsko, z ravnim glasom, brez vibracije je ustvaril indolentnost bolnega princa), D. Cuden je bil komični Truffaldino, toda nič slabši niso bili ostali igralci, ki so daleč od sekundarnosti. Tudi ti so do najvišje stopnje pripomogli k velikemu uspehu predstave. Izvrstno vigran je bil tudi zbor. Orkester se je pod vodstvom B. Leskovice izkazal kot virtuozen reagirajoči aparat s frapantno sposobnimi trobili. Omeniti je treba še gibčno in izredno živahno baletno grupo. Barviti in moderno stilizirani kostumi so zapuščali zelo pravični vtis.

Algemeen Handelsblad, Amsterdam, 18. junij 1956.

Predstava je bila v celoti perfektna. Pod taktirko B. Leskovica se nam je predstavila skupina pevcev, ki se je posebno odlikovala po basih in baritonih. Ne bi imelo pomena navajati imen vseh pevcev. Izjemo bi napravil pri F. Lupši, ki ima prekrasen globoki bas, pri pevcih: Z. Kovaču, kot Čelju, L. Korošču kot kralju, J. Lipuščku kot princu, B. Stritarjevi kot temnem altu in pri S. Hočevarjevi, izvrstni koloraturki. Zbor in orkester sta bila odlična in navzoči so še dolgo po predstavi z glasnimi vzkliki dajali priznanje ansamblu in se zahvaljevali, da so se lahko seznanili s pevsko in glasbeno kulturo izvanredne kvalitete.

De Tijd, Amsterdam, 18. junij 1956.

Ta predstava je bila odlično realizirana. Ne moremo si predstavljati, da bi bil takšen komad bolj komično in rafinirano izveden. In s tem je enormna umetniška sposobnost ljubljanske Opere povsem karakterizirana. Videli smo jo v režiji (H. Leskovšek), v inscenaciji (M. Kavčič) in v muzikalnem vodstvu B. Leskovica s svojim virtuosnim orkestrom. Pevci pa so v številnih vlogah idealno združevali znanje, dober okus in fantazijo. Ne bi imelo pomena navajati imen vseh pevcev. Ker je to delo predvsem ansambelska opera, so vsi sodelujoči nenadomestljiv del celote in ravno iz tega si lahko ustvarimo sodbo o znanju te trupe. Do takega umetniškega znanja pa moramo imeti globoko spoštovanje in nekoliko nevoščljivi smo ljubljanski Operi za tolikšno pevsko premoženje.

Leo Hanekroot

Het Nieuwe Dagblad, Rotterdam, 22. junij 1956.

Delo je prikupno, mojstrsko izvedeno z adekvatnimi glasovi in z orkestrom, ki je z lahkoto obvladal težko partituro. Slovenski umetniki so nas prepričali o njihovi visoki sposobnosti. Pod vodstvom B. Leskovice je bila ta opera realizirana na zavidni višini in publika je z dolgotrajnim aplavzom dala svoje priznanje.

De Waarheid, Amsterdam, 25. junij 1956.

Izvedbo moramo zelo pohvaliti. Jugoslovani so nam pokazali igro, ki ustreza najvišjim zahtevam dramatike. Njihovo petje je bilo

fascinirajoče od najmanjše do največje vloge. Ta izvedba je pokazala, da imajo Slovenci izvrstno in visoko razvito operno kulturo in mi smo veseli, da smo se z njo seznanili.

Ariaan Hollander

Trouw, Amsterdam.

Moj posebni kompliment velja L. Korošču, ki je s svojo vokalno in mimično kapaciteto čudovito posredoval lik kralja — in J. Lipuščku, ki je pokazal zelo inteligentno igro in petje. S fantastičnimi dekorji in kostumi, z izvrstno igranim orkestrom pod vodstvom B. Leskovica je slovenska Opera na svojem prvem gostovanju v Holandiji dosegla ogromen umetniški uspeh.

Elseviers Weekblad, Amsterdam 23. junij.

Predstava je bila realizirana v živi režiji, ki je razodevala veliko znanje, čvrsto tradicijo in močno homogenost ansambla... Če bi hoteli katerega od pevcev izvzeti, bi bilo to iz osebnega nagnjenja. Vse do najmanjše vloge je bilo na nivoju. Režija (H. Leskovšek) je bila bogata in polna fantazije ter je dosegla virtuosno gibčnost. Kljub temu pa ni bila sama sebi namen, temveč se je vedno organsko vključevala v dogajanje. Razodevala je dober okus in nikoli ni bila satira pregrenka in parodijsa pregroba. Dekorji in kostumi so se prilagali režiji. Orkester je imel lep homogen zvok in je posedoval dovolj fines, ki jih zahteva partitura. Ničesar ni bilo, pri čemer bi ne mogli uživati. In ravno zato je obžalovanja vredno, da nam ta Opera ni mogla nuditi večjega užitka, kot samo eno edino delo.

Le Temps, Paris 26. junij 1956.

»LJUBLJANSKA OPERA TRIUMFIRA S HUMORJEM V TREH ORANŽAH«

Slovenska Opera je pokazala izredno predstavo slavnega Prokofjevega dela... Ničesar nismo pogrešali pri tej realizaciji: niti bleščeče razgibanosti scen, niti barvnih dekorjev, niti nenavadnih kostumov, mimičnega izraza in plesov, niti dovršenosti muzikalnega izvajanja. Videli smo grupo, ki je uspela navdušiti publiko s tako težkim delom, kot je bilo redko napisano za opero... Treba je bilo prodreti v neverjetno subtilne odtenke partiture, da bi lahko to delo zapustilo vtis igrivosti, v katero je mogoče verjeti. Kajti nikoli se v operi izključno ne poje — medtem kakšni lepi glasovi... Zbor deluje izredno enovito, orkester vzbuja vtis preciznosti, barvitosti in duha. Potrebno bi bilo navesti vsa imena: L. Korošča, B. Stritarjevo, Manjo Mlejnikovo, režiserja in dirigenta. Kaj naj še rečem? Človek onemi pred tolikim humorjem in originalnostjo.

Michel Glotz

La libre Belgique, 25. junij 1956.

Težko si je predstavljati bolj briljantno izvajanje, bolj dovršeno homogenost, kot jo je pokazala slovenska Opera. Pod sigurnim vodstvom B. Leskovica so orkester in pevci znali uveljaviti tisočere potankosti partiture. Glasovi so večinoma zelo lepi, in če je brezpogojno potrebno iz tega izenačenega ansambla izdvojiti enega ali dve imeni, bi navedel posebej J. Lipuščka v vlogi princa in V. Gerlovičevo v vlogi Fate Morgane. Baletni korpus se pojavi samo v enem prizoru, toda koreografija S. Eržena je v tako težki zvrsti burlesknega plesa izredno uspela. Ostali interpreti, prve vloge kot tudi zborovski pevci se ne

zadovoljijo samo s petjem, temveč igrajo z živahnostjo in s tako fantazijo in poletom kot smo to lahko dobili samo v italijanski komediji dell'arte. Kajti slovenski ansambel je opustil tradicijo, da se opera uprizarja samo kot izrazit muzikalni opus. Kajti vloga režiserja v tej grupi je enako važna kot vloga dirigenta. Režiserju je M. Kavčič ustregel z zelo domiselnim dekorjem prefinjenega okusa in karikature, ki služi vzdušju dela. Celo tisti, ki ne bi prečital vsebine dogajanja, ki je v programu, bi razumel bistvo intrige, kajti osvetljena je z jasno in lahkotno akcijo. Predstavo »Treh oranž« lahko v drugem žanru postavimo v rang predstav »Porgy and Bess«, ki smo jih nedavno lahko gledali v Belgiji. Vendar s to razliko, da je grupa ljubljanske Opere regularen ansambel, čigar repertoar v obdobju desetih let obsega skoraj 60 del, in ni grupa, ki bi bila izbrana in sestavljena samo za to delo. Holland-Festival nam daje en dokaz več, da dokler se ena preživela tradicija bori z agonijo, se počasi povsod pojavlja močna renesansa opere, ki izkorišča najmodernejša scenjska sredstva.

Roger Stengel

Kölner Stadt-Anzeiger, 29. junij 1956.

Glasni vzkliki odobravanja so veljali presenečujoči predstavi slovenske narodne Opere iz Ljubljane, njenemu fulminantnemu orkestru (B. Leskovic), njenim dinamičnim igri (režija H. Leskovšek), piskassojevskim dekorjem, nekaterim prekrasnim moškimi glasovom in ne nazadnje gibčni baletni grupi...

Heinrich Lindlar

Darmstadter Echo, 26. junij 1956.

»ELEMENTARNI DOGODEK V OPERI...«

Slovenska opera v Ljubljani, ki po krivici stoji v senci beograjske Opere in je šele zdaj dobila priznanje Zapadne Evrope, je z uprizoritvijo Prokofjeva opere napravila mojstrsko delo. Ironija nikoli ne izgine s površja, temveč je postala dodatni organ poezije, kajti v njej je skrit ves čar teatralnosti. Kakšni dekorji, kakšni barviti kostumi in koliko sproščene gibljivosti in atmosfere. Tako je Holland-Festival z znamenito Vilarovo predstavo »Le Triomphe de l'amour« in Prokofjeva opero »Zaljubljen v tri oranže« uspel napraviti resnično veličasten pričetek.

Rolf Trouwborst

To so v glavnem kritike, ki smo jih do sedaj lahko dobili za naše predstave na Holland-Festivalu. Poleg navedenih so izšle še kritike v ameriških in angleških časopisih, ki pa jih še nismo mogli dobiti.

V prihodnji številki gledališkega lista pa bomo objavili ocene pariških dnevnikov in revij o naših predstavah v Veliki Operi.

ZANIMIVOSTI

Heinrich Sutermeister — komponist tudi pri nas z uspehom izvajane opere »Romeo in Julija« — je napisal glasbo za liturgično dramo »Théâtre du Monde« pastorja Edmonda Jeannereta (po Calderonu), ki so jo pred kratkim igrali v Théâtre Beaulieu. Glasba je spretno napisana in plastična. Čutiti je, da jo je napisal gledališki človek. Če pa bi to dramo izvajali kot oratorij, bi se glasbeno še bolj uveljavila. Sutermeister se je s to glasbo dosti bolje izrazil kot s prirejanjem kratkih zborov, ki se težko zlijejo v dejanje.

Montreux. Zadnje koncerte v okviru jesenskega festivala je dirigiral Igor Stravinski, ki je s pariškim nacionalnim orkestrom pripravil svoje skladbe »Ognjeni ptič« in »Petruška«. Prav poseben uspeh je doseglo izvajanje nove verzije »Petruške«. Dirigent in skladatelj je imel pri publiku izreden uspeh.

Zeneva. Z »Begom iz seraja« in s predstavo »Cosi fan tutte« je bil zaključen Mozartov cikel, ki se je pričel z »Don Juanom« in »Čarobno piščalko«. Zadnja predstava je bila odlična. Velik uspeh je imel trio zadnjega festivala v Salzburgu. Paul Schoeffler, Erich Kunz in Anton Dermota, hkrati pa Teresa Stich-Randall s svojim kristalnim glasom in odlično tehniko. Neoporečen stil se je pokazal predvsem v dramskih arijah.

Zürich. Novi direktor mestnega gledališča Hans Heinz Krahl se je predstavil občinstvu tudi kot režiser Beethovnovnega »Fidelia« Krahl in njegovi sodelavci (predvsem scenograf Paul Haferung), mislijo, da današnji otopeli človek dojame Beethovново poslanstvo šele tedaj, ko mu pomagata stilizirana scena in moderni kostum. Tako so vojaki v »Fideliu« v uniformah, ki spominjajo na zlovešče vojake »zaščitne varnosti«. Zenske so podobne ženam iz počitniških taborišč. Pizarro posnema satana. Marzelina teka sem in tja v rumeni majici in kratkem belem krilu; minister pride na oder gologlav in v elegantnem žaketu, h kateremu nosi temno kravato; podoben je športnemu učitelju...

München. V novi sezoni so doslej dajali le eno posebno noviteto: Musorgskega opero »Hovanščina«, ki so jo v Nemčiji igrali pred tridesetimi leti v Frankfurtu in Dresdenu. Po mnenju kritikov bi bil uspeh mnogo večji, če bi ne imel libreto dramatičnih pomanjkljivosti. Rudolf Hartman in Ferenc Fricšay sta tekst deloma skrajšala in deloma spremenila. Delo je potem v odlični izvedbi močno učinkovalo. Hartmann je podal »glasbeno ljudsko dramo« s slikovitimi skupinami. Odličen scenograf je bil Gustav Olaf iz Budimpešte, medtem ko je Fricšay s svojstveno intenziteto dosegel, da je Rimskega sijajna instrumentacija partiture prelepo izzvenela. Na odru te Opere menda še ni bilo slišati itako dovršenega petja. Vprav zbori so dosegli glasbeni višek uprizoritve. Hertha Töpfer, Hopf, Holm, Eugen in Frick v glavnih vlogah so se odlikovali z lepimi glasovi in inteligentno igro.

Na turneji po Evropi je newyorški City Ballet triumfiral po obisku Berlina tudi v Münchenu. Očarala je mojstrska koreografija Georga Balanchinesa v Čajkovskega »Labodjem jezeru« in »Allegro brillante«. Jerome Robinson je uspel s plesom »Kletka«, ki simbolično prikazuje borbo čebeljega zaroda. Da pa vsako glasbeno delo ne more zadovoljiti

Eau de cologne
Narta

zahtevne fantazije koreografa, je dokazal Balanchinesov učenec Todd Bolender s svojim baletom »The still point« na Debussyjeve prve tri stavke godalnega kvarteta. — — —

Dunaj. Novo vodstvo Mestne Opere še ni dokončno izjavilo, če bo Herbert von Karajan spomladi že pričel sodelovati. — Nova inscenacija »Tannhäuserja« ni zadovoljila. Dekoracija in kostumi Gerda Richterja dokazujejo, da se obrača k bayreuthskemu stilu. Scene so obložene z množico tapet, ki slabo delujejo. Režija Josefa Gielensa je skušala scenske pomanjkljivosti zmanjšati s pristno igro nastopajočih, ki pa jo je slabila pevska nedisponiranost glavnega junaka Rudolfa Lustiga. Vsokčiti sta morala Max Lorenz in Wolfgang Windgassen. Opero je dobro dirigiral Rudolf Moralt. — Prenasičena z detajli je na novo inscenirana »Carmen«. Dekoracija in kostumi so delo Georga Wakhe-witscha, režiral pa jo je Josef Gielens. Heinrich Hollreiser je bil kot dirigent uspešen, toda nič več. V dvojni zasedbi vlog je prednjačila plemenita Carmen Jeanne Madeira pred Christo Ludwig. — V Volksoperi je opereta izpodrinila opero. Velik uspeh je doseglo delo »Kiss me, Kate«, tako da so abonmaje v tem gledališču sploh opustili. Zato so v nadaljnjem repertoarju izbrali lažjo smer in uprizorili Bernstei-novo delo »Wonderful Town«. Glasba je v kompromisu z artistiko in primitivizmom. Tako je ta oder izgubil resno operno publiko.

— — —

Pariz. Na repertoarju Opere-Comique je spet »Figarova svatba«. Kljub vsem kvalitetam je izvedba izzvala precej protesta zato, ker so namesto recitativov vstavili Beaumarchaisov tekst. Glasbena enotnost opere je bila s tem razbita. Povrhu so očitali orkestru, da zahteva akustika Opere na nekaterih mestih tišjo izvedbo kot pa je označena v partituri.

— — —

Opero na Rajni (mesta Düsseldorfa in Duisburga) so ponovno odprli s predstavo »Elektre«. Dirigiral je dr. Böhm. Naslednja predstava je bil Verdijev »Falstaff«, nato pa »Trubadur«.

— — —

»Capriccio« R. Straussa so lani prvič peli v francoščini. Režiral je Hartmann (München).

Nečak R. Straussa je v Münstru v Westfaliji insceniral Straussovo opero »Ariadna na Naxu«.

— — —

Hamburška Opera je imela na repertoarju po Bergovem »Wozzoku« tudi njegovo nedokončano opero »Lulu«.

— — —

V Metropolitane-Operi je letos med drugim na sporedu Orffova opera »Antigona«.

Anton Dolin

Vsako, ki vodi baletno družbo, si rad predstavlja samega sebe kot Mesijo v letu 1900: kot Sergeja Diaghileva, ali pa vsaj rad večkrat zasanja ob misli na »Velikega Sergeja«, kot smo ga imeli priliko videti v filmu »Rdeči čeveljčki«.

Toda kdor hoče posnemati Diaghileva, se mora najprej odločiti, kateri obraz te rusko obsežne osebnosti, hoče predstavljati. Čeprav je bil v nekem pomenu besede diletant, je Diaghilev vneto iskal novosti, predstavil je ruski balet zapadu in s tem skoraj povzročil prepored svetovne plesne umetnosti.

Odprl je pot Šaljapinu, Stravinskemu, Prokofjevu, Bakstu, Benoisu, pomagal je Picassu... in še stotim drugim. Na gledališke deske je pripeljal Pavlovo, Karsavino, Nijinskega, Fokina, Massina, Balanchinesa, Alicjo Markovo... in Antona Dolina.

Dolin je bil uspešen naslednik Diaghileva v tem, da je znal voditi veliko baletno družbo brez državne denarne pomoči, kar si danes težko predstavljamo. Dolin pa je to znal. Uokviril je ducat slavnih plesalk in plesalcev, pa tudi takih, ki so to šele postali ter je na ta način imel večje število baletnih predstav v svojem stalnem repertoarju.

Čeprav je njegova taktika večkrat slaba in je njegovo presojanje zmotno ter rezultat njegovega dela večkrat ne opravičuje vloženih sredstev, mu moremo vse to oprostiti.

Njegova tragedija je najbrže v tem, da ima preveč domislekov, ki jih mora izpeljati. Ena takih nepremišljenih domislic je bila baletna verzija Alice v čudežni deželi, zgodbe, ki svojega literarnega uspeha ne more ponoviti, če jo iztrgamo celotni zgradbi knjige. Druga nepremišljenost je bil solo v Ravelovem Boleru.

Toda Dolin je začel napredovati od dne, ko mu je Seymour Hicks l. 1916 dejal: »Dragi moj, ti ne boš nikoli plesalec*«. Dolin pa je dokazal nasprotno. Bil je eden najboljših plesalcev polovice našega stoletja in eden največjih partnerjev (Alicje Markove) vseh časov.

Bil je edini angleški plesalec, ki je nastopil pred Diaghilevim. Najbrže je bilo tedaj, ko je začutil vpliv Diaghileve otročje strasti po lovu za novostmi. Diaghilev je uporabil Dolinovo akrobatiko v »Modrem vlaku«, v baletu »Les facheux« pa je Dolin plesal na koncih prstov, v plesnih copatih, ki jih nosijo samo balerine.

Diaghilevo telo je zdaj že prah pod cipresami beneškega pokopališča, toda njegova neutešenost pa je ostala in njegova zapuščina je balet, kot ga zdaj poznamo.

Kljub slabim kostumom v »Modrem vlaku« je Dolin imel velik uspeh. Da je Diaghilevo zanimanje za Dolina kmalu ugasnilo, je najbrže vzrok uspeh, ki ga razen Dolina ni požel nihče od Diaghilevih ljubljencev.

Od teh zlatih časov dalje je Dolin delal v večjih varietejskih in opernih gledališčih. Gostoval je pri številnih baletnih družbah od Sadler's Wellsa do America's Ballet Theatra. Bil je lastnik londonskega Windmill Theatra, kjer je nastopal s svojo prvo lastno baletno družbo.

Ta družba se je razšla ravno o pravem času, da sta Dolin in Markova odšla v Ameriko, odkoder sta se vrnila l. 1948. Njuno prvo predstavo po prihodu je videlo nad 25.000 ljudi. Plesala sta v gigantski Empress Hall.

S skoraj nič denarja je Dolin ustanovil malo baletno družbo, ki pa je bila donosna. Nastopala je v Dundeeju, na Škotskem. Dolin je vložil v predstave toliko truda, kakor bi imel pred seboj najzahtevnejšo londonsko publiko. Lahko preklinjate Dolina kolikor hočete — toda kadar dela, je tak, kot, da bi si moral kariero šele izdolbsti, ne pa, da jo ima že za seboj, in to veličastno kariero.

L. 1950 je njegova baletna družba nastopala v Londonu z dvema mojstrovinama: »Knez Igor« z Borodinovo učinkovito glasbo in z nesmrtnim »Petruško«. L. 1951 je v okviru Britanskega festivala začela Dolinova družba pod imenom Festival Ballet zares osvajati svet. Finančne zadeve je prevzelo na svoje rame nekaj podjetnežev. Lebo za tem so se začele težave. Alicija Markova je čez noč zapustila Dolina. Kmalu ji je sledila najljubkejša balerina te družbe, Sonja Arova.

* Tedaj se je imenoval še Patrick Healey-Kay.

(Razumljivo, saj je na Japonskem zaslužila za nekaj predstav skoraj 4000 funtov.) Namesto obeh je Dolin angažiral mlado dekle Belino Wright, ki pa ne more nadomestiti sijajne Markove.

Tudi Dolin ne more nadomestiti Diaghileva. Sicer pa ni priporočljivo, da bi si kdorkoli postavil mit Diaghileva za ideal. Obadva nista imela toliko moči, da bi od sebe odrinila vse številne svetovalce, ki so ju zavajali v napačne smeri. Le malo jih je, ki bi svoje najodličnejše domisleke lahko uresničil v nekaj tednih. Eden od njih je Dolin.

Res je, da lahko imenuje Dolin kritike svoje sovražniki. Toda dejal bi, da so bili njegovi prijatelji njegovi najhujši sovražniki. Pod samozavestno zunanostjo (s ponosno plamenečimi španskimi očmi), je Dolin vendarle plašen, večkrat neodločen človek: umetnik, ki prezigodaj popusti vajeti in ki nikdar ne ve zagotovo, kakšnega konja jaše.

Mnogo ljudi, ki so se uspešno uveljavili, so izgubili vse, ko so nadzorovali čredo dirkalnih konjev. Bing Crosby, J. Arthur Rank... in na stotine drugih. Tudi Dolin ni izjema. Njegova čreda je Festival Ballet, brez rodovnika sicer, toda močna, vendar ima le preveč trenerjev in konjarjev.

Baletna družba predstavlja ideal za mlade plesalce. Za zrele umetnike pa je večkrat ovira, ne glede na to, da je dobra.

Ko je ameriški impresario Sol Hurok, ki s svojo naklonjenostjo baletni umetnosti zasluži več sto tisoč dolarjev na leto, videl novo delo Festival Balleta, je nemudoma ukazal, naj spremene njegov konec.

Dolin bi potreboval takega impresaria. Nekoga, ki bi mu dejal, naj ostane na svojem in naj spremeni celoten konec.

Pekarna „Ajdovščina“

Ljubljana, Gosposvetska cesta 7 (telefon 22-377)

**KRUH, PECIVO, DROBTINE, PREPEČENEC,
PRESTE, KEKSI, BONBONI, ČOKOLADA**

DVAKRAT DNEVNO SVEŽE PECIVO!

SPREJEMAMO NAROČILA!

TRGOVSKO PODJETJE

»GOLOVEC«

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 35

Telefon 21-921

**Prepričajte se o solidni in dobri postrežbi
in konkurenčnih cenah.**

Poslovalnice:

PRESERNOVA 35

PREDJAMSKA 24

ČERNETOVA 23

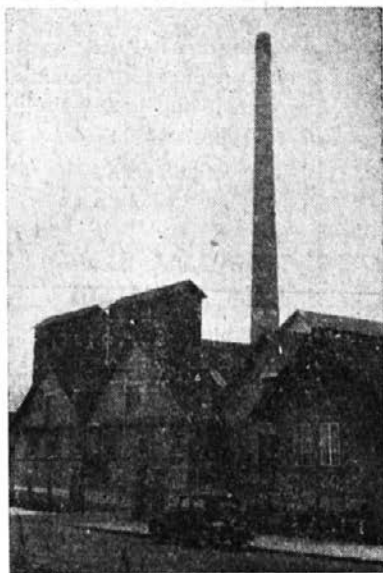
TITOVA 71

CIGLARJEVA 26

DOMZALE,

SAVSKA 1

Lastnik in izdajatelj: Uprava slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. - Urednik Smiljan Samec. Tisk Casopisno-založniškega podjetja »Slovenski poročevalec«. Vsi v Ljubljani.

Tovarna kleja

LJUBLJANA
ŠMARTINSKA 50

Telefoni: 30-368 in 30-611
Brzjav: »OSSA«

Proizvaja:

kostne in kožne kleje, želatino tehnično in prečiščeno, tehnične maščobe, gnojila in krmila

Frijavite pravočasno svoje potrebe, ker vas med letom zaradi omejene proizvodnje ne bomo mogli upoštevati

TRGOVSKO PODJEJTE

»Breskev«

GOSPOSVETSKA 6
(pri Slamiču)

TELEFON 21-924

IMA VSAKODNEVNO NA
ZALOGI VSE VRSTE SADJA,
POVRTNIN IN POLJSKIH
PRIDELKOV

POSTREŽBA HITRA, NA
ZELJO DOSTAVLJAMO
NA DOM!

Priporočamo se!

Slastičarstva in pekarnarstva
„BEŽIGRAD“

Proti bolečinam vseh
vrst (glavobola, zobobola
revmatičnim bolečinam,
nevralgijam itd.)

zahtevajte
v lekarnah

le originalno škatlico
tablet **COFFALGOL**
ali tablete z močnejšim
učinkom **PHENALGOLI**

Izdeluje: *Lek*

Tovarna farmacevtskih
in kemičnih proizvodov
LJUBLJANA

GRAND HOTEL

UNION

LJUBLJANA

se priporoča gledališki pu-
blici za obisk kavarne, re-
stavracije in bifeja. Delovni
kolektiv vam bo postregel
z veliko izbiro časopisov, re-
vij in okusno pripravljenih
izbranih jedil, peciva in pr-
vovrstnih pijač.

Vse za
**FOTO
KINO**

dobite najugodnejše v trgovinah
trgovskega podjetja

Fotomaterial

LJUBLJANA

na Cankarjevi c. 7, telefon 22-509
in Titovi c. 28, telefon 22-321

Poštni predal 420

Pravi užitek je kaditi cigarete

Morava

IZDELEK LJUBLJANSKE TOBAČNE TOVARNE

MASTNE MADEŽE ČISTI

Cisten

ZAHTEVAJTE GA V SVOJI TRGOVINI

Grosistično trgovsko podjetje z barvami in laki

„MAVRICA“

LJUBLJANA, Resljeva cesta 1

Telefon 21-256, 21-488

priporoča v nakup vse vrste premaznega materiala, kot laneni firnež, oljnate barve in lake, vse vrste čopičev in ves v to stroko spadajoči material po najnižjih grosističnih cenah v svojih skladiščih, in sicer:

SKLADIŠČE EN-GROS

Ljubljana, Titova 33 (Javna skladišča), telefon 32-561

SKLADIŠČE EN-GROS

Reka, Aldo Colonello št. 6, telefon 33-07

Potrošnikom nudi dnevno prvovrstno pecivo, kruh in vsakovrstne slaščičarske izdelke

Slaščičarna in pekarna LEDINA

POLJANSKA CESTA 11 — TELEFON 30-952

z svojimi obrati: Parna pekarna, Trubarjeva 25, telefon 31-779-5. Parna pekarna, Trubarjeva 76. Slaščičarska delavnica, Mestni trg št. 11, telefon 20-342. Slaščičarna, Miklošičeva 18 telefon 22-910. Slaščičarna, Trg Osvobodilne fronte 14, telefon 31-757. Prodajalna kruha in slaščic, Kolodvorska (poleg kina Sloge). Slaščičarna in prodajalna, Pražakova ulica 15. — Sprejemamo naročila!

TRGOVSKO PODJETJE

Svila
(bivši Urbanc)

SE PRIPOROČA

»KRANJICA«

Mestni trg 28 (bivši Samec)

Vam nudi v bogati izbiri moško in žensko perilo, volno in volnene izdelke, razno otroško perilo in galanterijsko blago

Se priporočamo »Kranjica«, Mestni trg

PARKETARSKA ZADRUGA

KCLODVORSKA 35, tel. 30-969

dobavlja, polaga, struži vse vrste parketov hitro in solidno! Izvršujemo državna in privatna dela!

Vse informacije dobite na telefon številka 30-969

Živila za gospodinske
potrebščine
nabavljajte pri
trgovskem podjetju

Mojca

LJUBLJANA, NAZORJEVA ULICA 10 — Telefon št. 21-586
PRESERNOVA 15 — NA VRTAČI
SVEŽE BLAGO / NIZKE CENE / DOSTAVLJAMO NA DOM!

V naših lepo urejenih
poslovalnicah Vas
vedno postrežemo
z dobrim blagom po
najugodnejših cenah!
Dostavljamo na dom,
sprejemamo telef. na-
ročila!

Koloniale
SENTVID 20 - LJUBLJANA

TELEFON 27-18

**Uvoženo in lepo domače sadje
in zelenjavo imamo po
zmernih cenah vedno v zalogi:**

- »VIŠNJA«, Gradišče 7
- »VIŠNJA«, Titova 88
- »VIŠNJA«, Arkade
- »VIŠNJA«, Vodnikov trg

Vsakodnevno v zalogi vse vrste živil!
Postrežba hitra in solidna!
Po želji dostavljamo na dom!
Priporočamo se!

Trgovsko podjetje z živil
Kidričeva 5 — Telefon 22-146

Trgovsko podjetje
Cveta

s svojimi poslovalnicami

Stritarjeva ulica 6
Karlovska cesta 30
Celovška cesta 56
Litostrojski blok

se priporoča

Brivnice in
česalnice:

Pražakova 15
Trubarjeva 5
Poljanska 1
Nazorjeva ul.
Kolodvor
(peron,
brivnica)
Gospodetska 1
(brivnica)
so odprte
dnevno od 6.
do 21. ure
neprekinjeno!

Barvamo lase in trepalnice v vseh
niansah, onduliramo hladno ameri-
kansko, hladno parno itd.
Priporočamo se za obisk!

Pekarna
GRADIŠČE

OBRATI: GRADIŠČE 5, STARETOVA
št. 19, VISKA 46, ROŽNA DOLINA
C. II št. 14, CELOVSKA št. 250 TER
SLASČICARNA, TRZASKA CESTA 85
nudi dnevno svež kruh in slaščice,
sprejema pa tudi naročila za razne
priložnosti. / Postrežba solidna.

Dete, mati, žena, oče,
vse v pekarno Galjevica hoče.
Zakaj???

Ker tam doma je kvaliteta,
naj bo kruh, čaj, torta,
iz slaščic pasteta,
Izbira očarljiva in za vse primerna,
lahko po naročilu.
Cena vedno zmerna!!!

PEKARNA
GALJEVICA

Poslužite se naše prodajalne Titova 15
kjer boste postreženi od kruha
do vseh mlečnih proizvodov
ter brezalkoholnih pijač
L J U B L J A N A
Dvorni trg 3/II
Telefon: 22-522

V VELEBLAGOVNICI

n a m a

V LJUBLJANI (pred Pošto)

*boste postreženi
z osem blagom
hitro, solidno
in poceni.*

POSLUŽUJTE SE UGODNEGA NAKUPA NA KREDIT PRAVKAR PRISPELIH ŠIVALNIH STROJEV, KOLES, SODOBNIH GOSPODNIJSKIH APARATOV TER LEPO IZDELANIH OPREM, NA KAR VAS ŠE POSEBEJ OPOZARJAMO.

Mestno podjetje

»OPTIKA« LJUBLJANA

TRG REVOLUCIJE 4

izdeluje in popravlja strokovno vse vrste očal. Izvršuje vsa v optično stroko spadajoča dela. — Sončna očala vedno na zalogi

TOVARNA NOGAVIC
LJUBLJANA-SAVLJICE

izdeluje nogavice iz sintetičnih vlaken, kakor Nylon, Perlon, Enkalon in slično, kakor tudi vse vrste raztegljivih nogavic.

Prvovrstna kakovost in okusna ter praktična oprema.

PRED ALI PO PREDSTAVI OBIŠČITE

- Tavčarjev hram -

- Vino direktno od vinogradnikov
- Sveža topla in hladna jedila

KRAŠ

